

KR 12/03 Kirke/stat-oppfølging

Råd, nemnder m.v.	Møtested	Møtedato
Kirkerådet	Oslo	2.-4. mars 2003

Saksbehandler: Per Tanggaard/Torbjørn Backer Hjorthaug

Saksdokumenter:
Saksorientering

Ref. KR/AU 07/03

SAK KR 12/03 VIDERE ARBEID MED KIRKELIGE REFORMER – OPPFØLGING AV KIRKE/STAT

Sammendrag

Kirkemøtet 2002 vedtok at det på kirkelig side skal arbeides videre med spørsmål som angår kirkens organisering. Følgende fem temaer skal prioriteres: kirkeforståelsen, kirkelig økonomi, organisering av kirken på lokal-/regionalplanet, samordning av arbeidsgiveransvaret og valgordningen. Kirkerådet må legge fram en rapport om status i arbeidet og om planer og framdrift for Kirkemøtet 2003. Kirkemøtet ønsket også en offentlig utredning av forholdet mellom kirke og stat velkommen og la vekt på at en slik utredning ikke må føre til utsettelse av presserende reformer.

De konkrete temaene som Kirkemøtet listet opp, er i hovedsak uavhengige av selve statskirkeordningen, men arbeidet med vurdering av reformer i kirken i statlig regi og i kirkelig regi, må skje i dialog.

Det vil være naturlig at Kirkerådet tar et styrings- og koordineringsarbeid for den videre kirkelige reformprosessen, men det er en forutsetning at det blir lagt godt til rette for samarbeid og dialog med andre aktører. For å ivareta hensynet til oversikt og helhetlig styring av arbeidet med de enkelte temaene, antar Kirkerådet at det kan være hensiktsmessig å etablere en strategisk styringsgruppe med ansvar for den overordnede styringen av det videre arbeidet med kirkelige reformer, innenfor de rammene som blir fastsatt av Kirkerådet og Kirkemøtet. Dette må også drøftes og avklares med andre

impliserte parter (KA og Bispemøtet). Under styringsgruppen er det behov for en prosjektleder/-koordinator med ansvar for daglig ledelse av arbeidet. Det konkrete arbeidet med de ulike temaene vil igjen kunne organiseres på ulike måter og i mer avgrensede prosjekter, tilpasset behovet på de ulike områdene.

Kirkerådet foreslår at det tildeles 0,6 mill kroner fra OVF-midlene til det kirkelige reformarbeidet. De økonomiske rammene for de neste årene bør økes, og det må arbeides for at midlene i hovedsak kan bli tildelt over statsbudsjettet.

På bakgrunn av en nærmere vurdering av de aktuelle temaene, vil Kirkerådet anbefale at temaene i utgangspunktet prioriteres slik:

1. Kirkeforståelsen
2. Menighetenes økonomi og en samordnet kirkelig økonomi
3. Organisering av kirken på lokalt og regionalt plan
4. Samordnet arbeidsgiveransvar
5. Valgordningene

Et foreløpig notat ble lagt frem på AU-møtet 12. februar 2003. Notatet er bearbeidet på bakgrunn av drøftelsene på møtet og det er konkretisert noe nærmere hvordan en ser for seg at arbeidet med de ulike temaene kan legges opp, blant annet når det gjelder mål, organisering, arbeidsform og ressursbruk. På bakgrunn av drøftelsene på Kirkerådsmøtet i mars vil det være nødvendig med en nærmere konkretisering av planer og prioriteringer av tiltak og en fremdrifts- og økonomiplan for arbeidet som skal legges frem for Kirkemøtet til høsten, sammen med en statusrapport om arbeidet.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet slutter seg til hovedlinjene, med de prioriteringer og det budsjett (jf. sak KR 09/03) som er lagt fram i saksdokumentet, om det videre arbeidet med kirkelige reformer.
2. Kirkerådet ber sekretariatet i samarbeid med Ådne Berge og impliserte parter, utarbeide en helhetlig plan med tiltak, prosjekter, organisering m.v. for arbeidet i 2003 og årene framover, som legges frem på Kirkerådets møte i juni 2003.
3. Kirkerådet anser at det bør oppnevnes en styringsgruppe for dette arbeidet. Styringsgruppen vil ha hovedansvaret for å styre det videre arbeidet med kirkelige reformer innenfor de rammene som blir fastsatt av Kirkerådet og Kirkemøtet, blant annet prioritering og koordinering av de enkelte prosjekter og tiltak, oppnevning av arbeidsgrupper mv. Styringsgruppen bør oppnevnes av Kirkerådet, i samråd med andre impliserte organer. Følgende personer oppnevnes til styringsgruppen:

...

(Dersom det er mulig, vil navn bli lagt fram i møtet, eventuelt bør direktøren få fullmakt til å foreta oppnevningen.)

4. Kirkerådet oppnevner en hurtigarbeidende komite for å utarbeide et opplegg for en prøveordning som kan prøves ut i forbindelse med neste bispenominasjon. Et evt. alternativt opplegg som avviker fra gjeldende regelverk, må klareres med departementet. Nærmere frist for når arbeidet må være ferdig, avtales med direktøren.

Følgende personer oppnevnes til komiteen: ...

(Dersom det er mulig, vil navn bli lagt fram i møtet, eventuelt bør direktøren få fullmakt til å foreta oppnevningen.)

Saksorientering

1 BAKGRUNN

Kirkemøtet 2002 la i sin behandling av kirke/stat-saken (sak 9/02) til grunn at det på det nåværende tidspunktet ikke er tilstrekkelig grunnlag for på kirkelig side å trekke konklusjoner i spørsmålet om endrede relasjoner mellom Den norske kirke og staten. Likevel vedtok Kirkemøtet at det skal arbeides videre med spørsmål som angår kirkens organisering i vid forstand for å kunne gjennomføre nødvendige reformer og for å kunne ta stilling til spørsmålet om forholdet mellom kirke og stat på et senere tidspunkt. Kirkemøtet pekte i sitt vedtak på noen konkrete temaer som bør prioriteres i den første fasen:

- *Kirkeforståelsen.*
Kirkens ordninger og arbeidet med reformer må bygge på en teologisk grunnforståelse av kirken, og Kirkemøtet mener det er behov for en åpen samtale om kirkeforståelsen.
- *En enhetlig kirkelig økonomi.*
Kirkens økonomi må utredes med sikte på å komme fram til et system som sikrer folkekirken et tilstrekkelig og stabilt ressursgrunnlag og en samlet, samordnet og forutsigbar økonomi.
- *Organisering av kirken.*
Det må arbeides med en revisjon av mange spørsmål som gjelder kirkens ordninger, og Kirkemøtet framhevet særlig organisering på lokalplanet og anvarsfordelingen og arbeidsfordelingen mellom ulike organer lokalt og regionalt.

- *Samordning av arbeidsgiveransvaret.*

Arbeidsgiveransvaret i kirken bør samordnes, og en bør arbeide med hvem som skal tilsette ulike tjenestegrupper og hvordan tilsettingsprosedyrene skal være, også i forhold til prost og biskop.

- *Valgordningene i kirken.*

Det er viktig å etablere valgordninger som sikrer bred deltakelse i kirkelige beslutningsprosesser, blant annet gjennom gode nominasjonsprosesser. Dette omfatter også spørsmålet om direkte eller indirekte valg til regionale og nasjonale kirkelige organer.

Kirkemøtet la vekt på at dette er temaer som er viktige for at kirken skal kunne fungere bedre på lokalplanet, og som kan bidra til at engasjementet, motivasjonen og delaktigheten lokalt stimuleres og utvikles.

Kirkemøtet ba også om at Kirkerådet legger fram for Kirkemøtet 2003 en rapport:

1. om status i arbeidet og
2. om planer og fremdrift.

Vedtaket forutsetter altså at arbeidet skal igangsettes i år, og Kirkerådet må for Kirkemøtet 2003 legge fram en oversikt over hva som er gjort og en plan for hvordan arbeidet med de ulike temaene er tenkt lagt opp neste år og videre framover. Samtidig som Kirkemøtet understreket at reformarbeidet må ta den nødvendige tid, i første rekke når det gjelder de store spørsmålene om forholdet mellom kirke og stat, ble det sterkt påpekt at det haster å få til reformer på mer avgrensede områder, for eksempel når det gjelder økonomispørsmål og lokal organisering.

Kirkemøtet 2002 ønsket en statlig utredning av forholdet mellom stat og kirke velkommen, men la vekt på at en slik offentlig utredning ikke må føre til utsettelse av presserende reformer i kirken. Den må dessuten skje i dialog med kirkelige organer.

Dette notatet drøfter hvilke temaer som bør prioriteres i den videre prosessen og hvordan arbeidet mest hensiktsmessig bør organiseres. Notatet har foreløpig foreløpig karakter, og det vil bli utarbeidet mer konkrete planer til Kirkerådets neste møte, jf. forslag til vedtak punkt 2.

2 RAMMER FOR ARBEIDET MED REFORMER

Forholdet til det offentlige utredningsarbeidet

De konkrete temaene som Kirkemøtet listet opp, er i hovedsak uavhengige av selve statskirkeordningen, slik denne er forankret i grunnloven. På flere

områder er en imidlertid avhengig av en god dialog med statlige myndigheter, og gjennomføring av endringer vil kreve vedtak i regjeringen og Stortinget. Ved vurderingen av hvilke temaer som skal prioriteres er det ikke uten interesse hvor omfattende og tidkrevende endringsprosedyrene vil være. Vedtaksmyndighet og endringsprosedyrer vil også påvirke behovet for parallelle prosesser i kirke og stat. Med utgangspunkt i den rettslige relasjon mellom kirke og stat kan det derfor være hensiktsmessig med en viss gruppering:

- *Kirkens eget område:*

I denne kategorien er de temaer som kirken kan behandle og avgjøre på egen hånd, dvs. at det ikke kreves statlige beslutninger.

Kirkeforståelsen er et praktisk viktig eksempel på dette.

- *Lovrelasjonen:*

I denne gruppen ligger de kirkelige reformer som forutsetter endringer i kirkeloven eller andre lover. Som eksempel kan nevnes endringer i den kirkelige organisasjon, bl.a. hvilke organer kirken skal ha og oppgavefordelingen mellom disse. Kirken kan fremme forslag om endringer, men gjennomføringen forutsetter lovvedtak i Stortinget.

Hjemmelen i kirkeloven § 5 gir imidlertid rom for forsøk med alternativ organisering på lokalplanet, se nedenfor.

- *Grunnlovrelasjonen:*

Her finner man de endringer som bare kan gjennomføres ved at grunnloven forandres. Eksempler vil være eventuell opphevelse av den evangelisk-lutherske religion som statens offentlige religion, og av Kongens kirkestyre. Også innenfor denne kategorien kan kirken – dersom den videre prosess gir grunnlag for det – fremme forslag om endringer, men gjennomføringen forutsetter grunnlov-vedtak.

- *Statens eget område:*

Denne gruppen inneholder temaer som staten selv må behandle og treffe vedtak om. Kirken skal ikke treffe beslutninger, men kan selvsagt gi uttrykk for meninger og anbefalinger. Eksempler er spørsmål om statens religionspolitiske ansvar og statens verdigrunnlag.

Kirkens reformarbeid må sees i lys av mandatet til det offentlige stat/kirke-utvalget. For kirken er det viktig at man i den første fasen, fokuserer tema som først og fremst er viktig for videreutviklingen av kirken, og som kan bidra til at man legger et godt grunnlag for det videre reformarbeidet. Spørsmål som fokuserer stat/kirke-relasjonen, og som vil være en del av mandatet for det offentlige utvalget, bør ikke være hovedfokus i det kirkelige arbeidet. En bør unngå unødvendig dobbeltarbeid. Det er derfor ønskelig med en god dialog med det offentlige utvalget. Dersom det offentlige utvalget legger fram delrapporter underveis i sitt arbeid, vil dette kunne bidra til å nødvendige reformer ikke stopper opp i påvente av at grunnlovsspørsmålene blir avklart og andre tidkrevende prosesser skal bli gjennomført.

Økonomispørsmålet vil være et viktig eksempel på et saksfelt som både må være tema for det kirkelige reformarbeidet på kort og lang sikt, og for det offentlige utredningsutvalget. Ellers vil de fleste temaene som Kirkemøtet listet opp, ligge innenfor det som ovenfor er kalt "lovrelasjonen".

Økonomiske rammer

Kirkerådet søkte om midler tilsvarende 1,5 mill. over statsbudsjettet til arbeidet med den videre oppfølging av Kirkemøtets vedtak, men det er ikke bevilget midler til dette. Kirkerådet beklager dette, da den indrekirkelige reformprosessen i første rekke må ivaretas av kirkelige organer og ikke kan bli ivaretatt av det offentlige stat/kirke-utvalget.

Kirkerådet har foreslått at 0,6 mill kroner av OVF-midlene avsettes til dette arbeidet for 2003. De økonomiske rammer for de neste årene bør økes, og bør i hovedsak tildeles over statsbudsjettet. Når den offentlige utredningen foreligger, bør Kirkemøtet sitte inne med erfaringer som kan være nyttige for de fremtidige reformer enten disse blir av mer eller mindre dyptgripende karakter når det gjelder relasjonene mellom kirken og staten. I argumentasjonen for at det er behov for midler over statsbudsjettet til kirkens eget reformarbeid, er det viktig å understreke sammenhengen mellom kirkens arbeid og det offentlige utredningsarbeidet.

3 ORGANISERING AV ARBEIDET

Noen grunnleggende prinsipper for arbeidet

Kirkemøtet 2002 var også opptatt av å legge noen overordnede føringer for den videre samtalen og reformprosessen. Arbeidet må innrettes slik at

- en skaper et godt klima for dialog, der det er tydelig når og hvordan de ulike nivåene og organene i kirken skal involveres,
- en ivaretar respekt for ulikhet og meningsmangfold,
- en bruker tilstrekkelig tid på denne prosessen, likevel slik at ulike temaer vil kreve ulik tid,
- en arbeider for samtlende løsninger,
- en arbeider med det teologiske grunnlaget for endringer i kirkeordningen,
- en inkluderer et økumenisk perspektiv.

Kirkerådet har et særlig ansvar for å ta tak i disse utfordringene og organisere arbeidet på en slik måte at hensynene blir ivaretatt på en god måte.

Det er videre viktig at det skapes forståelse for nødvendigheten av endringsprosesser i kirken. Prosesser bør tilrettelegges slik at en både

etablerer kunnskap om, forståelse for, men også miljø og respekt for slike endringsprosesser. Mye erfaring viser at holdninger ofte kan legge unødige hindringer for endringsprosesser og lamme forandring og utvikling. Det bør derfor arbeides videre med å utvikle et grunnlagsdokument som nærmere tar opp de særlige utfordringer som en endringsprosess aktualiserer i en menighet, mellom menigheter og fellesråd osv. Endringskapasiteten er avhengig av vilje til samvirke og respekt for ulikheter og uenighet, men også respekt for avgjørelser som faktisk er fattet.

Ledelse og styring av arbeidet

Det vil være naturlig at Kirkerådet tar et styrings- og koordineringsansvar for den videre kirkelige reformprosessen, men det er en forutsetning at det blir lagt godt til rette for å samarbeide med og involvere andre aktører. Arbeidet bør ellers gjennomføres i form av delprosjekter, utredninger, arbeidsgrupper osv.

En særskilt utfordring ligger i å skulle arbeide med mange deltemaer, samtidig som en bevarer et helhetsperspektiv på arbeidet. Dette blir ytterligere aksentuert ved at det vil foregå et offentlig utredningsarbeid om stat og kirke, som vil måtte ha berøringspunkter med kirkens eget reformarbeid. For å ivareta hensynet til oversikt og helhetlig styring i reformarbeidet, antar Kirkerådet at det kan være hensiktsmessig å etablere en *strategisk styringsgruppe* eller strategigruppe. Styringsgruppen vil ha hovedansvaret for å styre det videre arbeidet med kirkelige reformer innenfor de rammene som blir fastsatt av Kirkerådet og Kirkemøtet, blant annet når det gjelder prioritering og koordinering av de enkelte prosjekter og tiltak, oppnevning av arbeidsgrupper mv.

Det foreslås at styringsgruppen består av toppledere i de sentrale, kirkelige organene, samtidig som det kan være behov for mer spesifikt faglig representasjon, enten som faste deltakere eller på mer ad hoc-basis. Lederen i Kirkerådet bør sitte i gruppen sammen med direktøren. Sentrale aktører ellers når det gjelder den kirkelige utvikling og reformer i kirken, vil være Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon og Bispemøtet. Det er også viktig å sikre lokalkirkelig kompetanse, da svært mange av temaene er fokusert om lokalkirkelige spørsmål. Samtidig må gruppen ikke være for stor, og en må forutsette at mye av kompetansen (både faglig og lokalkirkelig kompetanse) skal ivaretas i prosjekt- og arbeidsgrupper. Dette kan tilsi at styringsgruppen får følgende sammensetning:

- leder og direktør i Kirkerådet,
- direktør i KA + en "lokal" representant i KA-systemet, for eksempel en kirkeverge,
- en biskop (for eksempel Bispemøtets økonomiansvarlige) eller

- Bispemøtets sekretær,
• en prost/prest.

Dette er foreløpig ikke formelt behandlet av KA eller Bispemøtet, og det er nødvendig å drøfte videre med disse både sammensetningen av, mandatet for og finansieringen av styringsgruppen. Ikke minst er det viktig å avklare hvilken rolle styringsgruppen skal ha i forhold til de enkelte organers ordinære og selvstendige oppgaver på feltene som berøres i det videre reformarbeidet.

Under styringsgruppen er det behov for en mer operativ *prosjektleder/-koordinator* med kompetanse på prosjektstyring (planarbeid, økonomistyring, ledelse osv.). Denne personen vil ha den daglige ledelsen av og ansvaret for den samlede prosessen, være hovedsekretær for styringsgruppen, ivareta kontakten med prosjektgrupper og lignende og arbeide i nær kontakt med Kirkerådets fagkonsulenter på feltet. Prosjektkoordinatoren bør også ha et hovedansvar for kontakt med det offentlige utredningsutvalget, politiske myndigheter og med offentligheten ("prosessens ansikt utad"), men det bør skje i samråd med styringsgruppen.

Stillingen som prosjektkoordinator bør være på heltid og knyttet til Kirkerådets sekretariat (arbeidsgiveransvaret bør ligge hos direktøren). Prosjektkoordinatoren bør engasjeres så snart som mulig.

Det konkrete arbeidet med de ulike temaene vil (under prosjektkoordinatoren) igjen kunne organiseres på ulike måter og i mer avgrensede prosjekter, tilpasset de ulike temaområdene og behovene. Det kan skje i form av mer begrensede utredninger, faglige prosjektgrupper, konsultasjoner, høringer, forsøks- og utviklingsprosjekter mv.

Våren 2003 må det utarbeides både en overordnet plan for arbeidet og mer konkrete planer for arbeidet med de enkelte, prioriterte områdene.

Arbeidsformer

Reformarbeid er en vanskelig, men nødvendig prosess, og det er viktig å finne frem til egnede arbeidsformer. I mange tilfeller kan det være nyttig å prøve seg fram og samle erfaringer og kunnskaper på veien, for eksempel når det gjelder å finne frem til gode økonomiordninger og en tjenlig organisering av kirken lokalt. Dette kan også være grunnlag for dialog med og innspill til det offentlige utredningsarbeidet.

- Gjennom forsøk kan en prøve en løsning i mindre skala (pilotprosjekter), før en evt. går inn for mer omfattende endringer eller gjør en ordning gjeldende for et større eller mindre område. Det kan være spesielt nyttig der omlegginger av finansierings- og økonomiordninger har omfattende og vanskelig overskuelige

konsekvenser eller hvor en bør innhente regionale erfaringer eller se på muligheter i by/land, stor/små enheter osv.

- Også der hvor en ikke har kommet fram til klart definerte alternativer, kan forsøk være et brukbart alternativ. Gjennom prøving og feiling kan en samle erfaringer, som så igjen kan brukes til nærmere presiseringer av problemstillinger og løsningsmodeller.
- Forsøk kan skape mobilisering for endring. Det kan skape engasjement og vilje til nytenkning og kreativitet. På denne måten kan forsøk være med på å overkomme motstand, vinne ny kunnskap og berede grunnen for omstilling, jf. også det som er sagt ovenfor når det gjelder arbeid med endringsprosesser.

Det er viktig å prioritere hvilke felter, problemstillinger og ordninger som skal gjøres til gjenstand for forsøk. Avgjørelser om dette og utvelgelse av forsøksenheter og forsøksområder bør tas av styringsgruppen, slik at de blir koordinert på en hensiktsmessig måte. En kan også tenke seg at det på enkelte områder kan være ønskelig å legge til rette for en søknadsordning. Forsøkene bør ha en prosjektbeskrivelse som nærmere beskriver hva som ønskes utprøvd, hva en ønsker å oppnå, vurdering av mulige konsekvenser, modell for organisering og styring av forsøket, evalueringsopplegg, formidlingsplan i etterkant osv.

Enkelte utprøvinger må dessuten klareres med departementet, jf. kirkeloven § 5. Forsøkshjemmelen bør tolkes vidt og fleksibelt, slik at de formelle skrankene ikke sperrer for hensiktsmessige forsøk med kirkelig organisering og oppgavefordeling i større grad enn strengt nødvendig. Forsøkshjemmelen må også ses i sammenheng med den mer generelle loven om forsøk i offentlig forvaltning (lov 26. juni 1992), der formålet er "å utvikle funksjonelle og effektive organisasjons- og driftsformer i den offentlige forvaltning, og en hensiktsmessig oppgavefordeling mellom forvaltningsorganer og forvaltningsnivåer. Det skal legges særlig vekt på å forbedre den offentlige tjenesteyting overfor borgerne og få til best mulig ressursutnyttelse..."

4 BUDSJETT FOR ARBEIDET I 2003 OG VIDERE FRAMOVER

Kirkemøtet 2002 forutsatte i sitt vedtak at arbeidet med reformer på de konkrete områdene som ble framhevet, blir igangsatt i 2003. Arbeidet i 2003 vil dels innebære etablering av styringsgruppe, planlegging av prosessen osv., men også arbeid med de prioriterte, konkrete temaområdene. En del av arbeidsoppgavene som faller inn under overskriften "kirkelig reformarbeid" vil kunne bli utført av Kirkerådets og KAs sekretariater innenfor de ordinære rammene (jf. årsplanen for feltet kirkeordning i Kirkerådet). I tillegg til ressursene i det ordinære driftsbudsjettet for Kirkerådet, vil det være behov for midler over det interne OVF-budsjettet (jf. sak 09/02).

Denne posten er som nevnt, foreslått satt til 600.000 kr for 2003, som foreløpig og grovt sett er tenkt fordelt slik:

1. Engasjement av prosjektkoordinator 200.000 kr
2. Kommunikasjon/nettverksarbeid (eks. konsultasjoner, styringsgruppe mv.) 200.000 kr
3. Utredningsarbeid, prosjektutvikling (forsøk mv.) 200.000 kr

Beløpene må konkretiseres nærmere i den planen som skal utarbeides til neste møte i Kirkerådet.

Ressursbehov for arbeidet i de kommende årene er vanskelig å anslå nå, men det bør antakelig bevilges minimum 1 mill. kroner hvert år i de neste 3 årene til det kirkelige reformarbeidet. Dette vil selvfølgelig avhenge av hvordan arbeidet nærmere blir lagt opp, for eksempel om det skal kunne søkes om prosjektmidler til lokale forsøk mv. Midler til det kirkelige reformarbeidet bør bevilges over statsbudsjettet.

5 PRIORITERING AV TEMAENE

På bakgrunn av en nærmere vurdering av de aktuelle temaene, vil Kirkerådet anbefale at temaene i utgangspunktet prioriteres slik:

2. Kirkeforståelse

Kirkemøtet framholdt at kirkens ordninger og arbeidet med reformer må bygge på en teologisk grunnforståelse av kirken. Det er behov for en åpen samtale om kirkeforståelsen. Kirkemøtet ba om dette arbeidet blir prioritert, og at det legges til rette for at arbeidet kan involvere lokalplanet.

3. Menighetens økonomi og en samordnet økonomi

Denne overskriften omfatter både et påtrengende arbeid på kort sikt med å bedre økonomien på lokalplanet og et mer langsiktig arbeid for å sikre kirken et tilstrekkelig og stabilt ressursgrunnlag og en samlet, samordnet og forutsigbar økonomi.

4. Organisering av kirken på lokalt og regionalt plan

Dette omfatter arbeid med sokneinndeling og soknestørrelse, fellestrådenes geografiske størrelse, rolle og funksjon og forholdet til sokn, prestegjeld, prosti og bispedømme. Problemstillingene rundt lokal og regional organisering har nær sammenheng i første rekke med økonomispørsmålene ovenfor, men også med spørsmål rundt samordning av arbeidsgiveransvar.

5. Samordnet arbeidsgiveransvar

Kirkemøtet ønsker at arbeidsgiveransvaret i kirken skal samordnes. Dette omfatter også spørsmålene om hvem som skal tilsette ulike tjenestegrupper i kirken og hvilke tilsettingsprosedyrer som skal gjelde.

6. Valgordninger

Dette punktet omfatter i utgangspunktet alle valg til kirkelige organer, men det foretas en nærmere vurdering av hva som skal prioriteres innenfor prosjektet med kirkelige reformer.

Et sjette "område" som vil være viktig, er forholdet til det offentlige utredningsarbeidet.

Nedenfor foretas en foreløpig drøfting av hvordan en ser for seg at arbeidet med de ulike temaene kan legges opp, blant annet når det gjelder mål, organisering, arbeidsform og ressursbruk.

6 KIRKEFORSTÅElsen

Mål

Å finne frem til sentrale elementer for hva det vil si å være kirke og et språk som kan samle kirkens organer og medlemmer, og som legger et godt grunnlag som kan engasjere kirken for å virkeliggjøre ambisjonene om å være en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke.

Dette er et arbeid som kan gjennomføres litt uavhengig av de andre temaene. Et arbeid med kirkeforståelsen vil både ha verdi i seg selv, og som et fundament for arbeidet med de enkelte ordningsmessige temaene. Et tredje perspektiv er også viktig: Arbeidet med de konkrete ordningsmessige temaene, for eksempel valgordninger og økonomi, vil også være et arbeid med kirkeforståelse. Gjennom arbeid med og vedtak om kirkens ordninger, vil en også skape en visjon av hva det betyr å være kirke og hva slags kirke vi ønsker oss.

Rammer

Et arbeid med kirkeforståelsen ligger naturligvis innefor det som foran er kalt "kirkens eget område" og er ikke avhengig av statlige prosesser eller beslutninger.

Aktuelle temaer – prosessen – arbeidsform

En foreslår at det utarbeides et studiehefte som kan klargjøre begrepene og som fokuserer kirkens vesen og oppdrag og som kan danne grunnlag for en bred samtale- og refleksjonsprosess i menighetene. Studieheftet utarbeides av en arbeidsgruppe og drøftes på en konsultasjon før den sendes ut til menighetene, om mulig innen slutten av året.

Organisering

En eller flere personer bør engasjeres for å utarbeide samtalemateriellet.

Fiansiering/ressurser

Det må settes av midler til utarbeiding av materiellet, trykking og utsendelse.

7 MENIGHETENS ØKONOMI OG EN SAMORDNET ØKONOMI

Planer/mål

Målet er på kort sikt å sikre en bedre økonomi enn kirken har i dag og på lang sikt sikre en trygg, stabil og tilstrekkelig finansieringsordning som gir grunnlag for at kirken kan ivareta sitt ansvar og sine oppgaver på en effektiv og tjenlig måte, som sikrer folkekirkens fremtid.

På kort sikt

I lys av de siste måneders oppslag om stengte kirker, kirker som forfaller, innføring av gebyr for kirkelige tjenester, innstramninger og permitteringer osv, på grunn av svært vanskelig økonomi i mange fellestråd, synes det påtrengende å arbeide videre med å finne løsninger på finansieringen av kirken, særlig på lokalplanet og den delen av kirken som blir finansiert via kommunale bevilgninger.

Rapportene fra mange lokalmenigheter er urovekkende og må i aller høyeste grad tas på alvor. Den dårlige økonomien har store konsekvenser for soknene og lokalmenighetene, både når det gjelder å ivareta sine grunnleggende forpliktelser og for muligheten til å videreutvikle kirken som en folkekirke. Problemene skyldes ikke bare nedskjæringer som følge av en generelt svak

kommuneøkonomi, men blant annet også økte strømutfgifter (oppvarming av kirkebygg) og økte lønns- og pensjonsutfgifter. De statlige tilskuddene til lokalkirkelige formål har heller ikke fulgt pris- og lønnsutfviklingen de siste årene.

Når en skal arbeide videre med de umiddelbare utfordringene og forsøke å finne løsninger på dagens problemer, bør en samtidig vurdere aktuelle og mulige løsninger med sikte på fremtidige ordninger som sikrer folkekirken et tilstrekkelig og stabilt ressursgrunnlag og en forutsigbar økonomi. Disse utfordringene må løses hver for seg, men det er samtidig viktig å holde dem sammen. For eksempel er det viktig at eventuelle kortsiktige tiltak treffer der behovet er størst, og at en unngår at tiltakene uthuler kommunens lovhjemlede utfgiftsforpliktelser. Kommuner som nedprioriterer kirken på sine budsjetter, må ikke premieres med ekstramidler fra staten.

En nødvendig grunnlag er å få avdekket og dokumentert svakhetene ved dagens ordning og størrelsen på de kommunale bevilgningene innenfor de ulike formålene som er nevnt i kirkeloven § 15. Det er behov for gode økonomiske analyser. KAs økonomimelding og tall fra SSD (lagt fram av departementet), som ble presentert 17. februar, bidrar til å klarlegge behovene som finnes. Samtidig må en arbeide videre med dokumentasjonsarbeidet. Budsjett- og regnskapstall forteller om positive eller negative utviklingstrekk, men en har også behov for kriterier for å måle om nivået er godt nok. Det er også en sentral utfordring å få fram hvilke variasjoner det er mellom fellesråd og kommuner. Et viktig særtrekk for kirkelig sektor er blant annet at en "har lite å gå på", og nedskjæringer får derfor fort dramatiske konsekvenser.

KAs økonomikonferanse 17. februar 2002, hvor fellesrådenes regnskap for 2002 og kommunens budsjettvedtak for 2003 ble presentert fra 85% av de 435 fellesrådene, avdekket svakheter i den lokalkirkelige økonomien.

Selv om de kommunale overføringene til fellesrådene i gjennomsnitt økte med ca 11% fra 1999 til 2001, med vel 5% til 2002 og med 2,1% i henhold til budsjettvedtak for 2003, er det store forskjeller mellom fellesrådene og også mellom store og små fellesråd. Mange fellesråd sliter, noe tallene viser:

- 28% av fellesrådene fikk en nedgang i kommunale overføringer fra 2001 til 2002 og 34% av fellesrådene vil få reduserte overføringene i 2003 i henhold til budsjettvedtak,
- økningen i driftsutfgiftene er større enn økningen i driftsinntektene,
- de statlige tilskuddene til fellesrådene øker, men ikke nok i forhold til lønnsveksten, pensjonskostnadene og den generelle prisstigningen.

Dette har medført følgende konsekvenser for 2002/vil kunne medføre følgende konsekvenser for 2003:

- 19% har gjennomført nedbemanning, 24% forbereder nedbemanning,
- 36% har gjennomført eller forbereder nedlegging av aktivitet,
- 44% har gjennomført redusert vikarbruk, 26% forbereder redusert vikarbruk,
- 38% har redusert vedlikeholdet på kirkene, 26% forbereder slik reduksjon,
- 24% har redusert vedlikeholdet på kirkegårdene, 25% forbereder slik reduksjon,
- 3% har stengt kirker, 8% forbereder stenging.

Tallene som Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon presenterte, viste at det særlig var de store fellesrådene med over 10 000 innbyggere som har gjennomført nedbemanning, nedlegging av aktivitet og reduksjon i bruk av vikarer, mens det særlig er fellesråd under 10 000 innbyggere som vurderer å stenge kirker og som vurderer betalingsinnstilling.

Konsekvensene av den todelte finansieringen av kirken, der staten har ansvar for prestene og for øvrig bidrar med rammeoverføringer til kommunen og forutsetter at kommunene ivaretar sine forpliktelser overfor kirken, er ikke tilfredsstillende. Denne ordningen, der staten sier at ansvaret for lokalmenighetene ligger hos kommunene, mens kommunene sier at de ikke påtar seg større utgiftsforpliktelser enn det de mottar av overføringer fra staten, er uheldig og har resultert i at kirken er blitt den tapende part, bl.a. fordi kommunen har andre presserende oppgaver som er kommunens eget ansvar, og som derfor får prioritet. Kommunene har generelt fått en svekket økonomi de siste årene, og det påvirker også kirkebudsjettene.

På kort sikt er det derfor nødvendig å finne frem til løsninger som sikrer at "kirken ikke råtner på rot". Her kreves dokumentasjon og nødvendige tiltak. Jf. fellesuttalelsen fra KR/AU og BMs understrekning av at det nå er nødvendig med et nært samarbeid med regjering og fagstatsråder for å finne frem til umiddelbare og tjenlige strakstiltak. Jf. også Innst. S.nr. 12 der stortingskomiteens påpeker den anstrengte kirkelige økonomien og at statstilskuddet bedre må reflektere fellesrådenes utgiftsforpliktelser, slik at kvaliteten på tjenestene kan opprettholdes. Både storting og regjering har i ulike sammenhenger påpekt dette.

Det er flere typer tiltak som på kort sikt kan avhjelpe den kritiske situasjonen som mange fellesråd nå befinner seg i. KA foreslo på konsultasjonen om kirkens økonomi 17. februar blant annet følgende tiltak:

- Posten for undervisning, diakoni og kirkemusikk justeres opp i revidert nasjonalbudsjett.
- Posten "tilskudd til fellesrådene" økes.
- Det etableres et samarbeid mellom bispedømmeråd og fylkesmann som regional skjønnsnemnd for å fordele tilskuddene på en hensiktsmessig

måte.

- Det etableres en "kirkepakke for vedlikehold av kirker" etter modell av "skolepakken". Pengene kan evt. gis som rente- og avdragsfrie lån.
- Stortinget påtar seg økonomiske forpliktelser som ikke eksplisitt er pålagt kommunene etter kirkeloven § 15:
- Sekretærhjelp til prestene
- PC, mobil mv. til prestene
- Tilskudd til saksbehandler for prestene økes
- Bruk av forskriftshjemmelen i kirkeloven § 15.
- Generell tilleggsproposisjon som gis som skjønns tillegg.

Det vurderes som uaktuelt å foreslå at Stortinget vedtar en hjemmel for gebyr for kirkelige tjenester for soknets medlemmer, særlig i forbindelse med gravferd og vigsel, jf. Stortingets tydelige signaler i forbindelse med behandlingen av kirkeloven, og den senere tids debatt i media om gebyrer.

På lengre sikt

Følgende tiltak kan synes aktuelle:

- a. en samordnet statlig finansiering av kirken, der staten over statsbudsjettet bevilger midler til kirken, både lokalmenighetene/fellesrådene og regionale og sentrale organer etter fastsatte kriterier på bakgrunn av kirkelovens bestemmelser om kirkens oppgaver og ansvar. Fordelingsmekanismene vil her bli svært viktige, for å sikre en rettferdig fordeling mellom kirkene ut fra et sett av kriterier, som for eksempel vedtas av Kirkemøtet. En mulig vei kan være at kirken blir definert som en "egen" økonomisk sektor, på linje med kommunene (jf. høringsuttalelsen fra KA).
- b. en samordnet kommunal finansiering, der kommunene bevilger midler til kirken/fellesrådet ut fra lokal skatteinnkreving eller via øremerkede tilskudd og rammeoverføringer som i dag. Midlene fordeles til lokalmenighetene/fellesrådene og oppover i systemet etter visse fastsatte kriterier. Utgifter til presteskapet bør da også ivaretas av kommunen.
- c. en mer direkte medlemsbasert finansiering, for eksempel livssynsavgift eller medlemsavgift (jf. Bakkevig-utvalget)
- d. videreføring av dagens ordning, men hvor utgiftsnivået på oppgavene må tydeliggjøres og hvor kriteriene for fordeling må klargjøres
- e. sette i gang et arbeid med "kirkevariabler" for rammetildelingene til kommunene, som kan gi grunnlag for etablering av virkemidler på sikt.

Ulike løsningene bør vurderes mht. svake og sterke sider. Innstillingen "Samme kirke – ny ordning" drøfter noen av disse, og høringsmaterialet (side 68) understreket følgende synspunkter:

- Samordning må ikke føre til svekket økonomi
- Samordning må ikke føre til toppstyring
- Den økonomiske samordningen bør skje nedenfra
- Samordnings må bety gode utjevningssystemer

Hvorvidt man velger den ene eller annen løsning, kan ha stor betydning på sikt og det er derfor nødvendig å innhente erfaringsmateriale og forsøke å finne frem til noen grunnleggende kriterier som tydeliggjør hvor mye det enkelte fellesråd bør få tildelt for å kunne ivareta sine oppgaveforpliktelser. Samtidig må en ta tilbørlig hensyn til kommunenes økonomi, menighetenes egne ressurser og inntekter, hva som vil være en rettferdig utjevningsfordeling, størrelse osv.

I Sverige har de over mange år bygget opp et system for tildelingskriterier som viser hva de enkelte fellesrådene får. Samtidig holder man en viss prosent av midlene tilbake som benyttes til fattige menigheter og menigheter med særlige utfordringer.

Rammer

Forsøk med annen finansieringsordning, vil antakelig kreve særskilt hjemmel ut over det som pr. i dag ligger innenfor rammen av kl § 5 siste ledd.

Arbeidet må sees i lys av mandatet for stat/kirke-utvalget. Fremtidig finansieringsordning for kirken vil sannsynligvis være en sentral oppgave for utvalget, og vi bør være tilbakeholdende med å gå tungt inn på gjennomgripende løsningsforslag. Samtidig er det viktig at kirken er proaktiv i forhold til den statlige prosessen, slik at kirken har et forsvarlig, selvstendig grunnlag for diskusjoner og for vedtak som vil komme.

Prosessen - arbeidsform

Ved siden av dokumentasjons- og utredningsarbeid, vil det være behov for utviklings- og forsøksarbeid i nær kontakt med lokalmenigheter. En bør legge til rette for og stimulere lokale initiativ. Muligens bør en se nærmere på kirkens økonomi i et visst antall fellesråd med ulike utgiftsforpliktelser, med sikte på å finne frem til sentrale utgiftsforpliktelser på ulike formål og nivåene på disse, vurdere egnet analyseverktøy, og se nærmere på kriterier for tildeling av midler til ulike formål/oppgaver og hvordan menighetene kan utfordres til å finne midler for å nå lengre i oppgaveløsningen både mht. ressurser og mht. samspillet til kommunen og samspillet mellom ansatte og frivillige. En bør vurdere et samarbeid med Kommunenes Sentralforbund, Statistisk sentralbyrå, KA med flere for å finne fram til egnet analyseverktøy og god grunnlagsdokumentasjon. I den første fasen vil det være viktig å finne

frem til aktuelle og nyttige problemstillinger og modeller som kan gjøres til gjenstand for forsøk, og som skaper forståelse og engasjement i menighetene.

Utfordringen er å prøve ut de riktige tingene på riktig sted og på riktig tid og få erfaringer som en kan bygge videre på.

Aktuelle problemstillinger kan også være:

- Hvilke løsninger beforder lokalt engasjement?
- Hvilke løsninger medfører et bedre samarbeid med kommunen om oppgaveløsninger og utfordringer i lokalsamfunnet?
- Hva skjer med kommunens relasjon til kirken, dersom kirken selv kan stille med midler til oppgaveløsninger?
- Hva kan skapes av gaveinntekter, oppfinnsomhet og dugnadsånd dersom fellesrådet selv kan ta stilling til hvordan midlene kan brukes (større grad av fleksibilitet)?

Spørsmål som finansiering av nye kirkebygg, utgifter til kirken som kulturminner og presteboliger må også tas opp på kirkelig side. Dette er temaer som en fra kirkelig side må se i relasjon til den statlige utredningsprosessen.

Organisering

Det bør nedsettes en egen prosjektgruppe som arbeider med kirkens fremtidige økonomi.

På dette feltet vil det være naturlig at KA kommer sterkt inn, både når det gjelder arbeidet med dokumentasjon, men også knyttet til utredningsarbeid og utforming og gjennomføring av utviklings- og forsøksprosjekter.

Styringsgruppen bør være godt representert i prosjektgruppen, både i forhold til dialogen med det statlige utredningsarbeidet og i forhold til oppfølgingen overfor departementet, Regjeringen og Stortinget knyttet til de årlige bevilgningene til kirken.

På kort sikt må kirkelige organer fortsatt jobbe for at den kritiske økonomien i mange fellesråd kan bli bedret så raskt som mulig.

Finansiering

I den første fasen vil dette være det området som bør prioriteres og derfor også tildeles forholdsvis mer midler enn de øvrige feltene.

8 KIRKELIG ORGANISERING

Planer/målsetting

Målet må være å finne frem til en organisering av arbeidet på lokalplan og en ansvars- og oppgavefordeling mellom organer lokalt og mellom lokale, regionale og sentrale organer som er hensiktsmessig i forhold til oppgaveløsningene. Dessuten bør en vurdere hva som vil være hensiktsmessige sokneinndelinger.

Organiseringen av kirken, hensiktsmessige soknestørrelser og fellesrådsstørrelser, oppgavefordeling mellom ulike kirkelige organer osv., henger nøye sammen med kirkens økonomi, antall arbeidsgiver, administrative løsninger osv. Det har også mye å gjøre med geografiske størrelser, antall kirker/kirkegårder, drift- og vedlikeholdsutgifter, muligheter for gode samarbeidsløsninger osv.

Rammer

Innenfor visse rammer gir kl § 5 muligheter for forsøk som fremmer hensiktsmessige organisasjonsformer og oppgavefordeling som gjelder soknets organer (menighetsråd og kirkelig fellesråd). Forsøk som går utover dette er det formelt ikke gitt hjemmel for at departementet kan godkjenne. Dette bør imidlertid drøftes nærmere med departementet.

Det vil kunne være en flytende overgang til forsøk som innebærer utprøving av nye økonomiske ordninger for lokalkirken.

Noen grunnleggende prinsipper

Høringsmaterialet (s. 88) peker på noen viktige prinsipper for organiseringen av kirken.

Organiseringen må:

- bygge på en omforent kirkeforståelse
- tilpasses kirkens mandat
- være mest mulig flat og bygge på soknene
- være balansert
- preges av sammenheng
- bidra til å fremme engasjement
- må sikre landsdekkende nærvær
- være så enkel og lite ressurskrevende som mulig.

Dessuten pekes det bl.a. på at:

- kirkens organer må være mest mulig representative
- soknene må ikke være for store, men heller ikke for små
- fellesrådsområde bør avgjøres lokalt og kan variere fra distrikt til distrikt

Aktuelle prosjekter

Innenfor forsøkshjemmelen vil det kunne drives et utstrakt utviklings- og forsøksarbeid.

Det pågår allerede en del mindre forsøk, delvis initiert lokalt av fellesråd i samarbeid med menighetsrådene. KA har vært involvert i prosjektene som rådgivere, og i enkelte tilfeller har KR anbefalt forsøk overfor departementet, jf. retningslinjer mht. gjennomføring av konkrete prosjekter i hht kirkeloven § 5. Mange fellesråd og menigheter holder dessuten på med å utrede mulighetene for forsøksprosjekter på dette feltet, både avgrensede forsøk og noen mer omfattende forsøk, hvor både økonomi og arbeidsgiverspørsmålene (ledelse av fellesrådsansatte og statlig ansatte) er involvert.

Prosjekter som gjelder organisering vil i stor grad være avhengig av lokalt engasjement og lokal vilje til endring. Her vil det være aktuelt å få tak i menigheter/fellesråd som er interesserte i å prøve ut ulike modeller og løsninger:

- soknestørrelser i forhold til kirkeutvalg innen soknestørrelsen (sammenslåing av sokn)
- samarbeidet mellom sokn
- fellesrådsstørrelse og forholdet til de enkelte sokn mht. ansvar og oppgaver
- samarbeidsløsninger mellom fellesråd
- ulike prostiløsninger og samarbeid på prostiplan

Å finne frem til hensiktsmessige størrelser og legge til rette for større grad av fleksibilitet mht. oppgaveløsning både innen fellesrådsområdet og mellom fellesråd, som har positive konsekvenser, vil være sentrale utfordringer. Momenter i forhold til dette arbeidet foreligger blant annet i KA's utredning "Lokal handlekraft i kirken. Fordeling av ansvar og oppgaver i Den norske kirke".

I noen menigheter, vil det også være ønskelig å vinne erfaringer med sammenslåing av sokn, jf. Bergen-modellen, for å differensiere menighetsarbeidet mot ulike målgrupper osv., eller å vinne erfaringer med en type valgmenigheter, jf. IMI- og Storsalen-modellen og evt. også modeller for et nærmere samarbeid med andre kirkesamfunn om løsninger av felles utfordringer, for eksempel knyttet til ungdom, diakonale tiltak osv.

De rettslige sider, kirkebokføring, statistikk, arbeidsgiverforhold, økonomi osv. må vurderes særskilt.

Organisering

Også her foreslås det at utredningsarbeid, dokumentasjon, utviklings- og forsøksarbeid, evaluering ivaretas av en prosjektgruppe. I prosjektgruppen bør lokalmenigheter være representert, men det er også viktig med god kommunikasjon med styringsgruppen. Det er derfor viktig at ulike utviklingsprosjekter og modeller blir gjenstand for en viss godkjenning av styringsgruppa. Dette også for å sikre et tilfredsstillende opplegg for samordnet evaluering.

Prosjektgruppen eller styringsgruppen bør muligens vurdere og beskrive en del modeller som en ønsker å vinne erfaringer med – og utfordre aktuelle og interesserte menigheter/fellesråd om å delta. Samtidig bør en stimulere til lokalt initiativ.

Det er viktig at en begynner forsiktig og ikke favner over for mange modeller samtidig. Samtidig vil det være vanskelig å holde visse faktorer konstante, slik at en kan måle effekten av de faktorer som gjøres til gjenstand for forsøk. Organisering vil henge sammen med økonomi og arbeidsgiverspørsmål og vil i mange sammenhenger også være avhengig av de personer som involveres. En god organisering kan mislykkes pga dårlig ledelse osv., og motsatt. Gjennomføring av forsøk kan også være et middel til å presisere problemstillinger som kan legges til grunn for eventuelle nye forsøk.

På dette feltet bør både fellesråd, KA, bispedømmeråd og Kirkerådet involveres og i enkelte tilfeller også de kirkelige yrkesorganisasjonene, først og fremst Presteforeningen.

Finansiering

I 2003 bør arbeidet konsentreres om å utrede og utvikle noen aktuelle modeller som kan gjøres til gjenstand for forsøk. Det må settes av midler til dette.

9 ORGANISERING OG SAMORDNING AV ARBEIDSGIVERANSVARET

Mål

Å finne modeller for en bedre organisering og samordning av arbeidsgiveransvaret innenfor dagens ordning, og som kan legge grunnlaget for en sterkere fremtidig samordning.

Rammer

Samordning av arbeidsgiveransvaret for alle tilsatte, krever grunnleggende endringer i den kirkelige organiseringen vi har i dag. Prestetjenesten er organisert i en egen "linje" med departementet på toppen, og ordningen har nær sammenheng med den grunnleggende relasjonen mellom kirke og stat. Det er naturlig å anta at det offentlige stat/kirke-utvalget vil komme til å arbeide med disse spørsmålene. Samtidig er det mulig å arbeide mer isolert med spørsmål som hører inn under dette temaet, men som ikke hviler på grunnleggende forutsetninger i statskirkeordningen. Under overskriften nyorganisering av prestatjeneste foregår det for tiden også flere prosjekter som nå er i slutfasen. Erfaringene fra disse prosjektene må reflekteres inn i arbeidet med organisering og samordning av arbeidsgiveransvaret i kirken.

Aktuelle temaer, prosessen, arbeidsform

Erfaringene fra de siste prosessene rundt nominasjon av biskop, blant annet i Tunsberg, aktualiserer behovet for å forholdsvis raskt å vurdere andre prosedyrer. En bør blant annet drøfte alternative opplegg for selve nominasjonen, uttalelser, innstillinger og muligens også mht. selve utnevningen.

På litt lengre sikt vil det være nødvendig i større bredde å vurdere hvordan arbeidsgiveransvaret i kirken kan organiseres på en bedre måte enn i dag.

Organisering

I første rekke foreslås det at en setter i gang et hurtigarbeidende utvalg som kan legge frem forslag til en prøveordning som kan åpne for forsøk med alternative prosedyrer for nominasjon og utnevning av biskop. Bispedømmerådene i Tunsberg og Oslo har tatt initiativ for å få lagt til rette for en vurdering av andre måter å nominere og utnevne/tilsette biskop på. Utvalget bør derfor sammensettes med representanter fra bl.a. Tunsberg og Oslo. Utvalget bør oppnevnes av KR, og det er ønskelig at utvalget kan legge frem sin innstilling innen 1. juni i år, slik at saken kan sendes ut på høring og legges frem for Kirkemøtet til høsten.

KM vil da overfor departementet kunne foreslå en prøveordning for nominasjon av biskop, som fastsettes ved kgl. res., evt. at departementet ved

kgl. res får myndighet til gjennomføre nominasjonsprosessen som en prøveordning før nye regler fastsettes. Det er ønskelig at prøveordningen foreligger i god tid før neste bispenominasjon.

Det bør videre etableres en egen prosjektgruppe som får i oppgave å arbeide med problemstillinger knyttet til samordning av arbeidsgiveransvaret i kirken. I dette arbeidet må arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene involveres.

Finansiering

Det må avsettes ressurser til utvalgsarbeidet i 2003 med nominasjonsordningen for biskop. Evt. kan arbeidet skje i innen sekretariatet, med bistand fra eksterne ressurspersoner.

10 VALGORDNINGENE

Mål

Valgordningene til alle råd og møter må sikre bred deltakelse i kirkelige beslutningsprosesser.

Rammer

Valgordningene er hjemlet i kirkeloven, og grunnleggende endringer krever lovvedtak. Kirkemøtet har vedtatt de mer detaljerte valgordningene, og disse kan endres av Kirkemøtet innenfor rammene som følger av hjemmelsloven. Kirkerådet har dessuten, i forbindelse med prøveordningen som ble gjennomført ved forrige valg, fått myndighet til å fravike bestemmelsene i reglene for valg av menighetsråd ved utforming av forsøk og prøveordninger.

Aktuelle temaer – prosessen - arbeidsform

På kort sikt vil dette feltet i første rekke gjelde revisjoner av regler for valg av menighetsråd, som må foreligge i god tid før valget høsten 2005. På bakgrunn av erfaringene med valget i 2001, bl.a. prøveordningen, må en vurdere om forsøkshjemmelen skal brukes for å gjenta forsøket og/eller gjøre forsøk med andre sider ved valget.

Dette vil i hovedsak også gjelde de andre valgene: valg til fellesråd, bispedømmeråd/Kirkemøtet og Kirkerådet/Mellomkirkelig råd/Samisk kirkeråd.

På lengre sikt gjelder det å se valgene i sammenheng, hvilke organer skal en ha i kirken på hvilket nivå og hvordan skal representantene til disse velges.

På årsplanen for Kirkerådet (under feltet kirkeordning) er det lagt opp til gjennomgang av flere av valgordningene i kirken. Det vil neppe være aktuelt å sette av ytterligere ressurser til et arbeid med valgordningene i 2003, men på sikt vil dette arbeidet måtte prioriteres ytterligere.

19.02.03